

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

are forbidden even when not in a manner of enjoyment, except in a case of danger to life. (3) If someone has set his eyes on a woman and becomes sick and is about to die, and the physicians say that he has no cure except to have sexual relations with her, he should die rather than have relations with her, even if she is unmarried. Even to speak with her from behind a fence, he should not be instructed to do. He should die rather than they instruct him to speak with her from behind a fence, so that the daughters of Israel should not be regarded loosely, and people come in this way to break the boundary of forbidden sexual relations.

וּבְשֵׁר בְּחֵלֶב שֶׁהוּן אֲסוּרִים אֶפִּילוּ שְׁלֹא בְּדֶרֶךְ הַנְּאֻתָן לְפִיכָר אֵין מִתְרַפְּאִין מִהוּן אֶפִּילוּ שְׁלֹא בְּדֶרֶךְ הַנְּאֻתָן אֲלָא בְּמָקוֹם סְכָנָה: ג מִי שֶׁנִּתְּנָן עֵינָיו בְּאִשָּׁה וְחָלָה וְנִטָּה לְמוֹת וְאָמְרוּ הַרוֹפְאִים אֵין לוֹ רְפוּאָה עַד שֶׁתִּבְעַל לוֹ יְמוֹת וְאֵל תִּבְעַל לוֹ אֶפִּילוּ הִיתָה פְּנוּיָה וְאֶפִּילוּ לְדַבֵּר עִמָּה מֵאַחֲרֵי הַגְּדֵר אֵין מוֹרִין לוֹ בְּכַף וְיְמוֹת וְלֹא יוֹרוּ לוֹ לְדַבֵּר עִמָּה מֵאַחֲרֵי הַגְּדֵר שְׁלֹא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַפְּקָר וְיִבּוֹאוּ בְּדַבְרֵים אֵלּוּ לְפָרוֹץ בְּעֵרִיּוֹת:

CHAYEI SARAH FOR THURSDAY

חיי שרה ליום חמישי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ב וְאָמַר אַבְרָהָם לְעַבְדֵּיהָ סָבֵא דְבֵיתִיהָ דְשֵׁלִיט בְּכָל דֵּי לֵיהּ שׁוּי כְּעַן יָדָךְ תַּחֲוֹת יָרְכִי: ג וְאַקִּים עֲלֶיךָ בְּמִמְרָא דִּי

ב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמִּשְׁלַל בְּכָל-אֲשֶׁר-לוֹ שִׁים-נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי: ג וְאַשְׁבִּיעַךָ בִּידוּהָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם

(2) And Avraham said to his servant, the senior one of his household, who administered all his property: Place your hand below my thigh, please, (3) And

RASHI

רש"י

(2) זֶקֶן בֵּיתוֹ — [Why the unusual vocalization of the word זֶקֶן?] Since it is in the construct state [connected to the word ביתו i.e., meaning “the senior one of his household,” therefore, rather than being vocalized to be read in its usual absolute form zakein with a kameitz and a tzeirei, here,] it is vocalized to be read zekan [with a sheva under the ז and a patach under the ק]. **Below my thigh** — [Why was he asked to place his hand there?] Because whoever takes an oath, must hold in his hand some sacred object, for example, a Torah scroll, mezuzah, or tefillin [by which, in conjunction with the Name of God (see next verse), the oath is taken]. Here, the act of circumcision was Avraham's very first [formal] commandment [as a Jew, a commandment that would apply to all of Israel], and it came to him through pain; therefore, this commandment

(ב) זֶקֶן בֵּיתוֹ. לְפִי שֶׁהוּא דְבוּק נְקוּד זֶקֶן (בְּשׁוֹ"א): תַּחַת יָרְכִי. לְפִי שֶׁהַנְּשֻׁבֵעַ צָרִיךְ שֵׁטוּל בְּיָדוֹ חֲפֵץ שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ מוֹזוּזָה אוֹ תְּפִלִּין. וְהַמִּילָה הִיְתָה מִצְוָה רֵאשׁוֹנָה לוֹ וּבָאָה לוֹ עַל יְדֵי

אלהא דשמיא ואלהא דארעא
 דלא תסב אתתא לברי מבנת
 כנענאי די אנא יתב ביניהון:
 ד אלהין לארעי ולילדותי
 תיזיל ותסב אתתא לברי
 ליצחק: ה ואמר ליה עבדא
 מאים לא תיבי אתתא למיתי
 בתרי לארעא הך האתבא
 אתיב ית ברוך לארעא די
 נפקתא מתמן: ו ואמר ליה
 אברהם אסתמר לך די למא
 תתיב ית ברי לתמן:

וּאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי
 מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ:
 ד כִּי אֶל־אֶרֶצִי וְאֶל־מוֹלְדֹתַי תֵּלֵךְ וְלִקְחַת
 אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק: ה וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד
 אוֹלִי לֹא־תֵאבֶה הָאִשָּׁה לְלַכֵּת אַחֲרַי אֶל־
 הָאָרֶץ הַזֹּאת הֲהֵשֵׁב אֲשִׁיב אֶת־בְּנִי אֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יֵצְאת מִשָּׁם: ו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 אַבְרָהָם הֲשָׁמַר לְךָ פֶּן־תִּשְׁיֵב אֶת־בְּנִי
 שְׁמָה:

I shall have you swear by the Lord, God of heaven and God of earth — that you will not take a wife for my son from the daughters of the Canaanites, among whom I dwell. (4) Rather, you must go to my land [of origin], to my birthplace, and [from there] you must take a wife for my son, for Yitzchak. (5) And the servant said to him: Perhaps the woman will not wish to follow me [back] to this Land. Should I then bring your son back to the very land that you left?! (6) So Avraham said to him: Beware not to bring my son back there.

RASHI

רש"י

*was especially dear to him, and he thus chose
 this [as the "sacred object" upon which his
 servant was to place his hand when taking the oath]* (Bereishit Rabbah 59:8).

צער והייתה חביבה עליו ונטלה:

PROPHETS I Kings 1

נביאים מלכים א פרק א

כב והא עוד דהיא ממלא עם
 מלכא ונתן נביא אתא: כג
 ותויואו למלכא למימר הא נתן
 נביא ואתא קדם מלכא וסגיד
 למלכא על אפוהי על ארעא:
 כד ואמר נתן רבוני מלכא את

כב והנה עודנה מדברת עם־המלך ונתן הנביא
 בא: כג ויגידו למלך לאמר הנה נתן הנביא ויבא
 לפני המלך וישתחו למלך על־אפיו ארצה:
 כד ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת אדניהו

(22) And, behold, while she was still talking with the king, Natan the prophet came in. (23) And they told the king, saying: “Behold Natan the prophet.” And when he had come in before the king, he bowed down before the king, with his face to the ground. (24) And Natan said: “My lord, O king, have you said:

אָמַרְתָּ אֲדֹנָיָה יִמְלֹךְ בְּתָרִי
וְהוּא יֵתִיב עַל כּוֹרְסֵי מַלְכוּתִי:
כֹּה אָרִי גַחַת יוֹמָא דִּין וְנִכְסֵי
תּוֹרִין וּפְטִימִין וְעֵאֵן לְסָגִי
וְזִמִּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָא וְלִרְבֵּי
חֵילָא וְלְאַבְיָתָר כְּהֵנָּא וְהָא
אֵינִן אַכְלִין וְשִׁתָּן קְדָמוּהִי
וְאָמְרוּ יִצְלַח מַלְכָא אֲדֹנָיָהוּ: כּו
וְלִי אָנָּא עֲבָדָךְ וְלְצְדוֹק כְּהֵנָּא

יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי: כֹּה פִי ו יֵרַד הַיּוֹם
וְיִזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וֹצֵאן לְרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וְלְשָׂרֵי הַצָּבָא וְלְאַבְיָתָר הַכֹּהֵן וְהַנֶּם אֲכָלִים
וְשָׁתִים לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָיָהוּ: כּו וְלִי
אֲנִי־עֲבָדְךָ וְלְצְדָק הַכֹּהֵן וְלְבִנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
וְלְשִׁלְמָה עֲבָדְךָ לֹא קָרָא:

וְלְבִנְיָהוּ בֶר יְהוֹיָדָע וְלְשִׁלְמָה עֲבָדְךָ לֹא זָמִין:

Adoniyahu shall reign after me, and he shall sit upon my throne? (25) For he has gone down this day, and has sacrificed oxen and fatlings and sheep in abundance, and has called all the king's sons, and the captains of the host, and Aviatar the priest; and, behold, they eat and drink before him, and say: Long live King Adoniyahu. (26) But he has not called me, me your servant, and Zadok the priest, and Benayahu the son of Yehoyada, and your servant Shlomoh.”

RASHI

רש"י

(25) For he has gone down this day —
The city was higher up, and the stone of
Zochelet was lower, in the valley.

(כה) פִי יָרַד הַיּוֹם. שֶׁהָעִיר הִיָּתְתָה גְבוּהָהּ וְאֶבֶן
הַזֹּחֶלֶת לְמַטָּה בְּגֵיאַ.

Writings Mishlei 5

כתובים משלי פרק ה

ט דָּלָא תַתָּן לְאַחֲרֵי חֵילְךָ
וְשָׁנֶיךָ לְנוֹכְרַאִין: י דָּלָא
נִשְׁבָּעוּן נוֹכְרַאִי חֵילְךָ וְלַעֲוִיתְךָ

ט פֶּן־תַּתֵּן לְאַחֲרֵים הוֹדְךָ וְשָׁנֶיךָ לְאַכּוּזָרִי: י פֶּן־
יִשְׁבָּעוּ זָרִים כַּחַךְ וְעֲצָבֶיךָ בְּבַיִת נֹכְרִי: יא וְנִהְמַתְךָ

(9) Lest you give your beauty to others, and your years to the cruel. (10) Lest strangers be filled with your strength, and your labors be in the house of an alien. (11) And you moan, when your end comes, when your flesh and your

RASHI

רש"י

(9) Lest you give your beauty to others
— lest you turn your heart to other gods, to
give them your beauty and your praise. To
the cruel — to the prince of Gehinnom.
(10) Lest strangers be filled with your
strength — the prophets of Baal, who take money from you with their lies.

(ט) פֶּן תַּתֵּן לְאַחֲרֵים הוֹדְךָ. פֶּן תִּפְנֶה לְבָבְךָ לְאֱלֹהִים
אַחֲרֵים לְתַת לָהֶם הוֹדְךָ וְשִׁבְחָךְ: לְאַכּוּזָרִי. לְשֵׁר שֶׁל
גֵּיהֵנֹם: (י) פֶּן יִשְׁבָּעוּ זָרִים כַּחַךְ. נְבִיאֵי הַבַּעַל
הַגּוֹבִים מִמֶּךָ מִמּוֹן בְּשִׁקְרֵיהֶם: וְעֲצָבֶיךָ. וַיִּגְיעַךְ:

and your labors. In the house of an alien — in a heathen temple. (11) And you moan —

בְּאַחֲרֵיתָךְ בְּכָלוֹת בְּשֶׁרְךָ וּשְׂאֲרֶךָ: יב וְאַמְרַתְּ אִידָּךְ
 שָׁנְאַתִּי מוֹסֵר וְתוֹכַחַת נֶאֱצָן לְבִי: יג וְלֹא־שָׁמַעְתִּי
 בְּקוֹל מוֹרֵי וְלִמְלַמְדֵי לֹא־הִטִּיתִי אָזְנִי:

תַּעַל לְבֵיתָא דְאַחֲרֵינִי:
 יא וְתִנְהוּם בְּסוֹפֵךְ עַד מָה
 דִּיגָמַר בְּשֶׁרְךָ וּגּוֹשְׁמֵךְ:
 יב וְתִימַר הִיכְנָא סְנִית
 מְרַדּוּתָא וּמְכַסְנוּתָא אֲשֶׁלִּי

לְבִי: יג וְלֹא שָׁמַעְתִּי קוֹל דְּמְרוֹתֵי וְלִמְלַפְנֵי לָא צְלִית אֲדָנִי:

body are consumed. (12) And say, How have I hated instruction, and my heart despised reproof. (13) Neither have I hearkened to the voice of my teachers, nor inclined my ear to those that instructed me.

RASHI

רש"י

Finally, you will moan, when your end comes. (12) My heart despised — My heart despised the reproof. בבית נכרי. בבית עובד עבודה זרה: (יא) וְנִהְמַתָּ. סוף שְׁתֵּנָהם בְּאַחֲרֵיתָךְ: (יב) נֶאֱצָן לְבִי. בָּזָה לְבִי הַתּוֹכַחָה:

Mishnah Zevachim, chapter 5

משנה זבחים פרק ה

(1) Which is the place [for the rites] of sacrifices? The slaughtering of sacrifices of the higher [degree of] sanctity [i.e., עולות — burnt-offerings, חטאות — sin-offerings, and אשמות — guilt-offerings] is at the north [side of the altar]. The slaughtering of the bullock and the he-goat of the Day of Atonement is at the north, and the receiving of their blood is [performed] with service vessels at the north, and their blood requires sprinkling between the

רבנו עובדיה מברטנורא

א איזהו מקומן של זבחים. קדשי קדשים. עולות וחטאות ואשמות שחיטתן בצפון. עולה בהדיא כתיב בה (שם א) ושחט אותו על ירך המזבח צפונה חטאת כתיב בה (שם ו) במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת. אשם כתיב ביה (שם ז) במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם: שחיטתן בצפון. והא דלא תני הכא וקבול דמן בכלי שרת בצפון, אע"ג דכולהו קבלת דמן בצפון במקום שחיטה, דסמוך לשחיטה כתיב ולקח מדם הפר, אלא, משום דאיכא אשמו של מצורע שהכהן היה מקבל מקצת דמו בכפר, דכתיב (ויקרא יד) ולקח הכהן מדם האשם ונתן, מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה בעצמו של כהן הכי לא כתב הכא וקבול דמן, שאין קבול דמן שוה. ומשום דלא סגי ליה בלא קבלת כלי, שלאחר שקבל כהן אחד למקצת דם בידו היה כהן אחר מקבל הדם בכלי משום הכי הדר תני בהדיא אשם מצורע אשם תלוי שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון: פר ושעיר של יום הכפורים. אע"ג דצפון בעולה הוא דכתיב, הקדים תנא לחטאות ברישא, דאידי דאתאי מדרשא חביבא ליה. וחטאות פנימיות אידי דנכנס דמן לפני ולפנים חביבא ליה ואקדמינהו לשאר חטאות. ואינהו נמי שחיטתן בצפון דכתיב (שם ה) ושחט את החטאת במקום העולה, וקרא יתירא הוא, דהא כתיב במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת, אלא זה בנה אב לכל החטאות שיהו טעונות צפון: וקבול דמן בכלי שרת. דכתיב בעולת סיני (שמות כד) וישם באגנות, וממנו למדו כל הזבחים להיות טעונים כלי: הזיה על בין הבדים. עומד בין שני בדי ארון ומזה אחת למעלה ושבע למטה כנגד עוביה של כפורת,

staves [of the Ark], on the veil, and on the golden altar; [the omission of] a single application [of blood] of these invalidates [the ceremony]. The residue of the blood, he [the priest] poured out of the western base of the outer altar, but if he did not pour it out, he did not invalidate [the sacrifice]. (2) As for the bullocks which were burnt [i.e., the bullocks brought as sin-offerings when either the whole community or the anointed priest sinned. These were not eaten by the priests but rather, burnt outside Jerusalem (Leviticus 4:12-21; Yoma 68a)] and the he-goats which were burnt [i.e., the he-goats brought for the sin of idolatry], their slaughtering is done at the north, and the receiving of their blood is [performed] with service vessels at the north, and their blood requires sprinkling on the veil, and on the golden altar; [the omission of] a single one of these applications invalidates [the sacrifice]. The residue of the blood he [the priest] poured out of the western base of the outer altar; but if he did not pour it out, he did not invalidate [the sacrifice]. Both of these [the sin-offerings of the Day of Atonement and the other sin-offerings which were burnt] were burnt at the ash-pit [the place where the ashes of the outer altar were deposited]. (3) Public and private sin-offerings: these are the public sin-offerings [which need special mention here, for several have already been taught in the preceding Mishnah]: the he-goats of the new moon [— ראשי חדשים] and Festivals are slaughtered in the north, and their blood is received in a service vessel in the north, and their blood requires four applications on the four corner horns. [Since the corners were high above the ground] how was it done? He went up the ascent plank, turned to the surrounding balcony

הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעכבת. שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא נתן, לא עכב: ב פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שחיתתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון הוזה על הפרכת ועל מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעכבת. שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא נתן, לא עכב. אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: ג חטאות הצבור והיחיד. אלו הן חטאות הצבור, שעירי ראשי חדשים ושל מועדות, שחיתתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות, כיצד, עלה בכבש ופנה

רבנו עובדיה מברטנורא

ולא היו נוגעים בה: ועל הפרוכת. דכתיב (ויקרא טז) וכן יעשה לאהל מועד: ועל מזבח הזהב. כדכתיב ויצא אל המזבח. בסדר עבודת יום הכפורים בפרשת אחרי מות: מתנה אחת מהן מעכבת. כדאמרן בפרק בית שמאי (לעיל בפרק ד' משנה ב) דבפר העלם דבר כתיב ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו, וקרא יתירא הוא, לעכב שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר. ודרשינן ועשה לפר, זה פר יום הכפורים דבדידה נמי מתנה אחת מעכבת כמו פר העלם דבר: שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי. כדכתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אוהל מועד, ואוהל מועד למערבו של מזבח החיצון היה: אם לא נתן. שיירי הדם ליסוד. לא עכב הכפרה. דבחר הזאות ומתן דמים לפנים, כתיב (שם טז) וכלה מכפר את הקודש, דמשמע שכבר שלמו כל הכפרות כולן: ב פרים הנשרפים. פר העלם ופר כהן משיח, שאין נאכלים לכהנים אלא נשרפים חוץ לירושלים: ושעירים הנשרפים. שעירי זרה, שהוקשו לפר העלם לכל דבריהם: הוזה על הפרוכת. שבע הויות על הפרוכת. אבל בין הבדים לא כתיב בהו הוזה כמו בפר של יום כפור דכתיב ביה (שם) והוזה באצבעו על פני הכפורת: אלו ואלו. של יום הכפורים ושאר הנשרפים: נשרפין בבית הדשן. למקום שמוציאים שם את הדשן של מזבח החיצון, דכתיב ביה (שם ט) והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה. ובפרים הנשרפים כתיב (שם ד) אל שפך הדשן ישרף: ג אלו הן חטאות הצבור. שאנו צריכין להזכירם, שהרי הפנימיות כבר נשנו: שעירי ראשי חדשים ושל מועדות. שהן על מזבח החיצון: שחיתתן בצפון. שהרי

[sovev, a terrace or balcony which ran around the altar. He had to stand on the balcony because he applied the blood with his finger on the corner horns of the altar. For other sacrifices, he stood on the pavement and dashed the blood from the vessel onto the altar], and passed on [successively] to the

southeast, the northeast, the northwest, and the southwest corners. The residue of the blood he poured out at the southern base. They were eaten within the hangings [in the Tabernacle. These hangings corresponded to the walls of the Temple court], by male priests, prepared in any fashion [roasted or boiled], the same day and night, until midnight. (4) The עולה — burnt-offering is a sacrifice of [a] higher [degree of] sanctity. It is slaughtered in the north, and its blood is received in a service vessel in the north; and its blood requires two applications, which are four [the blood is sprinkled on the northwest and the southwest corner horns. The blood was not applied exactly on the edge, but spread further, so that all the four

לסובב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי, ונאקלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות: ד העולה, קדשי קדשים, שחיטתה בצפון, וקבול דמה בכלי שרת בצפון, ודמה טעון שתי מתנות

רבנו עובדיה מברטנורא

למדנו בבנין אב לכל החטאות שהן טעונות צפון: עלה בכבש ופנה לסובב. מפני שדמה ניתן על הקרנות ובאצבע, צריך לעמוד על גבי סובב. אבל בכל שאר הדמים שהן התחתונים מן החוט ולמטה, עומד על הרצפה אצל זויות המזבח וזורק מן הכלי וכל מקום שגיע למזבח כשר: ובא לו לקרן דרומית מזרחית. שבה הוא פוגע ראשון, כדקיימא לן (וימא דף טו) כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין והכבש בדרום, וכשעולה בו ופניו למזבח נמצא ימינו למזרח ופונה לימינו למזרח ובא לו לאותה הקרן, והולך ומקיף בסובב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח, וממזרח לצפון, ומצפון למערב, דהיינו דרך ימין. ואמה על אמה ברום אמה הנתון בראש המזבח בכל זוית שבו, קרויה קרן: על יסוד דרומית. וילפינן ירידתו מן הכבש בחטאות החיצונות ושיירי הדם בידו, מיציאתו מן ההיכל ושיירי הפנימים בידו, מזה יציאתו מן ההיכל היה נותן שיירי הדם בסמוך לו שהוא יסוד מערבי כדכתיב (ויקרא ד) אשר פתח אהל מועד, דהיינו לצד מערב שהוא סמוך להיכל, אף ירידתו מן הכבש מתן השיירי בסמוך לו, דהיינו יסוד דרומי הסמוך לכבש, שהכבש בדרום: לפנים מן הקלעים. לפי שבמשכן היו קלעים היקף לחצר אהל מועד, ובחטאת כתיב (שם ו) במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד. ובבית עולמים היתה חומת העזרה במקום הקלעים: לזכרי כהונה. דגבי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה: בכל מאכל. משום דבעי למתני בפסח דאינו נאכל אלא צלי, תנא בכלהו בכל מאכל: ליום ולילה. דכתיב (שם ח) ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל, למדנו שתודה נאכלת ליום אחד ואשם מנין, תלמוד לומר זבח: עד חצות. סייג עשו חכמים לתורה להרחיק את האדם מן העבירה. דהא קרא לא יניח ממנו עד בוקר קאמר: ד העולה קדשי קדשים. היא. ליפסל ביוצא, ובטבול יום, ובמחוסר כפורים, ומועלים בה ומשום דלא כתיב בה בקרא קודש קדשים היא כמו בחטאת ואשם, אשמועינן תנא הכא דהיא נמי קדשי קדשים כחטאת ואשם, שהרי היא שוה להם למקום שחיטתן וקבלת דמן: שתי מתנות. בקרן מזרחית צפונית ובקרן מערבית דרומית שכנגדה באלכסון. וטעמא, משום דקרן מזרחית דרומית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של בנימין שנתנבא יעקב עליו (בראשית מט) בבוקר יאכל עד, באחסנתיה יתבני מקדשא דבר המקודש לדמים לא יהא אלא בחלקו של בנימין, ואותו הקרן לא היה בחלקו, שהמזבח היה תופס בחלקו של יהודה אמה במזרחו ואמה בדרומו כל אורך מזרח ודרום בעובי אמה, אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח, שכשמיגיע לקרן מזרחית צפונית היתה כלה בתוך אמה לקרן, וכן אכילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני כל הדרום, שכשמיגיע לקרן דרומית מערבית היתה כלה סמוך לקרן אמה. נמצא יסוד לשלש הקרנות. הלכך היה מתחיל בקרן צפונית מזרחית הואיל וקרן דרומית מזרחית אין לה יסוד לפי שלא היתה בחלקו של טורף שנתנבא עליו יעקב. ועולה טעונה תחלת מתן דמה כנגד היסוד הלכך בעי הנך

sides of the altar received some of it]. It had to be flayed, dismembered, and completely consumed by the fire. (5) The שלמים — peace-offerings of the congregation [the lambs offered on Shavuot, Leviticus 23:19] and the אשמות — guilt-offerings — these are the guilt-offerings: the guilt-offering for robbery (see Leviticus 5:20-25); for *me'ilah* [i.e., unlawful use of sanctified property]; for a betrothed maidservant (see Leviticus 19:20,21); a Nazirite's guilt-offering [a Nazirite who became defiled through a corpse — see Numbers 6:9]; a leper's guilt-offering [at his purification; see Leviticus 14:12]; and the guilt-offering brought when in doubt [whether he transgressed a sin which carries a penalty of excision if committed intentionally] are slaughtered in the north, and their blood is received in a service vessel in the north, and their blood requires two sprinklings, which constitute four. And they are eaten within the hangings, by male priests, prepared in any manner, [for a period of] a day and a night until midnight. (6) The תודה — thanksgiving-offerings and the Nazirite's ram are sacrifices of [a] lesser [degree of] sanctity. They are slaughtered anywhere in the Temple court, and their blood requires two sprinklings, which constitute four; and they are eaten in any part of the city, by any person [i.e., even by a non-priest], prepared in any manner, the same day and the following night, until midnight. The parts thereof which are separated [and given to the priest, in the case of the thanksgiving-offering, the thigh and breast, and four loaves. In the case of the Nazirite's

רבנו עובדיה מברטנורא

תרתיו דאמרן. דשתי מתנות שהן ארבע בעינן, כדי שיהא מתן הדם בארבע רוחות המזבח, דכתיב (ויקרא א) וזרקו את הדם על המזבח סביב, אי וזרקו יכול יזרקנו בוריקה אחת, תלמוד לומר סביב, ואי אפשר להקיף בוריקה אחת. אי סביב יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואין זריקה אלא מרחוק, וכחוט אי אפשר להקיף אלא באצבע. הא כיצד, נתן שתי מתנות שהן ארבע: **וטעונה הפשט ונתוח**. כדכתיב (שם) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה: **וכליל לאשים**. כולה נשרפת על גבי האש: **ה זבחי שלמי צבור**. כבשי עצרת: **אשם גזילות**. האמור בשבועת הפקדון: **אשם מעילות**. הנהנה מן ההקדש: **אשם שפחה חרופה**. הבא על שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין המיועדת לעבד עברי שמותר בשפחה ובבת חורין: **אשם נזיר**. שנטמא במת. דכתיב ביה (במדבר ו) וזהיר לה' את ימי נורו וגו': **אשם תלוי**. ספק שגג בדבר שחייבין על זדונו כרת, ספק לא שגג. והוא כתיב בויקרא אצל אשם מעילות: **אשם ודאי**. לא גרסינן. שכל אלו אשם ודאי הן, חוץ מאשם תלוי: **שתי מתנות שהן ארבע**. דבאשם נמי כתיב וריקה וכתיב סביב: **ונאכלין לפנים מן הקלעים**. דכתיב באשם (במדבר יח) בקודש הקדשים תאכלנו. וחבוי שלמי צבור סמך אותן הכתוב לחטאת דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים, לומר לך שדינן כחטאת שאין נאכלין אלא לפנים מן הקלעים ולזכרי כהונה. אבל אין טעונים ארבע מתנות כחטאת, שאין לך בכל הקרבנות מי שטעון ארבע מתנות אלא חטאת בלבד: **ו התודה ואיל נזיר קדשים קלים**. אין מועלין בהן: **שחיטתן בכל מקום**. אין טעונים שחיטה בצפון: **ונאכלין בכל העיר**. דגבי חטאת כתיב (שם י) ואכלתם אותה במקום קדוש, ואין שלמים במקום קדוש אלא במקום טהור דהיינו בכל העיר שהוא מקום טהור מליכנס שם מצורעים: **לכל אדם**. לזרים: **ליום**

שהן ארבע, וטעונה הפשט ונתוח וכליל לאשים: **ה זבחי שלמי צבור ואשמות**. אלו הן אשמות, אשם גזילות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם נזיר, אשם מצורע, אשם תלוי, שחיטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות: **ו התודה ואיל נזיר**, קדשים קלים, שחיטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות. המורם מהם פיוצא בהם,

ram, likewise the thigh and the breast, the boiled shoulder, one unleavened loaf, and one unleavened wafer] are governed by the same law, except that these are eaten [only] by the priests, their wives, their children and their slaves. (7) The שלמים — peace-offering is a sacrifice of [a] lesser [degree of] sanctity. It may be slaughtered in any part of the Temple court, and its blood requires two sprinklings, which constitute four; and it may be eaten in any part of the city, by any person, prepared in any way, during two days

and one night. The parts thereof which are separated [and given to the priest] are governed by the same laws, except that these are eaten [only] by priests, their wives, their sons, and their slaves. (8) The בכור — firstborn, the מעשר בהמה — tithe [of cattle; see Leviticus 27:32] and the Pesach offering are sacrifices of [a] lesser [degree of] sanctity. They are slaughtered in any part of the Temple court, and their blood requires one sprinkling, provided that it is applied over against the base [i.e., on a part of the altar which has a base under it. This excludes the east and south]. They differed in their consumption [as follows]: the firstborn was eaten by priests [only], while the tithe may be eaten by any man. And they were eaten in any part of the city, prepared in any manner, during [a period of] two days and one night. The Pesach sacrifice may be eaten only at night, and only until midnight; it may be eaten only by those

אֶלָּא שְׁהַמּוֹרִם נֶאֱכָל לְכַהֲנַיִם לְגִשְׁיָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְלַעֲבָדֵיהֶם: ז' שְׁלָמִים, קִדְשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טְעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מֵאֲכָל לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד. הַמּוֹרִם מֵהֶם כִּיּוֹצֵא בָהֶם, אֶלָּא שְׁהַמּוֹרִם נֶאֱכָל לְכַהֲנַיִם, לְגִשְׁיָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְלַעֲבָדֵיהֶם: ח הַבְּכוֹר וְהַמְעַשֵּׂר וְהַפֶּסַח, קִדְשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמָן טְעוֹן מִתְּנֵה אֶחָת, וּבִלְבָד שְׁחִיטָתָן כִּנְגֻד הַיְסוּד. שְׁנֵה בְּאֲכִילָתָן, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לְכַהֲנַיִם, וְהַמְעַשֵּׂר לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר (לְכָל אָדָם) בְּכָל מֵאֲכָל לְשָׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אֶחָד. הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל

בנו עובדיה מברטנורא

ולילה. בתורה כתיב (שם ז) ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר. ותניא, תורת שלמיו, לרבות שלמי נזיר: **המורם מהם.** חוזה ושוק שנתן מהם לכהן כשאר שלמים, דתודה לשלמים אתקוש. דכתיב (שם) וזאת תורת זבח השלמים וגו' אם על תודה וגו'. וארבע חלות מארבעה מינים שבה דכתיב (שם) אחד מכל קרבן לכהן הזורק וגו'. ומורם מאיל נזיר, זרוע בשלה וחזה ושוק וחלת מצה אחת ורקיב אחד: **כיוצא בהן.** נאכלים בכל העיר ליום ולילה: **לכהנים לנשיהם.** דכתיב (שם ז) ואת חוזה התנופה וגו' תאכלו במוקם טהור אתה ובניך ובנותיך: ז' **שחיטתן בכל מקום בעזרה.** שלש פרושיות נאמרו בשחיטת שלמים, חזא בבן בקר, וחזא בכשב, וחזא בעז. בקמייתא כתיב ושחטו פתח אהל מועד, ובתרתיה בתרייתא כתיב לפני אהל מועד, להכשיר בשלמים (שם ז) והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ח' **והמעשר.** מעשר בהמה: **ודמן טעון מתנה אחת.** דלא כתיב בהו סביב אלא ואת דמם תזרוק כתיב גבי בכור. והנך נמי מהתם ילפינן, מדלא כתיב ואת דמו אלא ואת דמם: **כנגד היסוד.** במקום שיש יסוד תחתיו, למעוטי מזרחית דרומית שאין שם יסוד, כדאמרן. ובכור ומעשר ופסח טעונים יסוד, דילפינן זריקה וזריקה לגזירה שוה מעולה, ובעולה כתיב (שם ד) אל יסוד מזבח העולה: **שינה באכילתן.** זה מזה. אע"פ שהשוה אותן למתן דמים: **הבכור נאכל לכהנים.** דכתיב (במדבר יב) ובשרם יהיה לך: **והמעשר לכל אדם.** שלא מצינו בכל התורה שיהיה לכהנים חלק בו: **ונאכלין בכל העיר.** דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם, ותניא, בשני מעשרות הכתוב מדבר חד מעשר בהמה וחד מעשר דגן. וכתיב בהוזה קרא ובכורות בקרכם וצאנכם, ומדלא קבע להו מחיצה שמע מינה דמעשר ובכור נאכלים בכל העיר: **לשני ימים ולילה אחד.** דבבכור הוא אומר ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין, הקישו הכתוב לחזה ושוק, מה חזה ושוק של שלמים לשני ימים ולילה אחד, אף בכור לשני ימים

pre-registered for it [by people who had previously registered themselves for that particular animal], and it should be eaten only

אֵלָא בְּלִילָהּ, וְאִינוּ נֹאכֵל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאִינוּ נֹאכֵל אֶלָּא לְמַנּוּיָו, וְאִינוּ נֹאכֵל אֶלָּא צְלִי:

roasted.

רבנו עובדיה מברטנורא

ליליה אחד, ומעשר כבכור: למנויו. לאותם שנמנו בדמי לקחתו, כדכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכוסו:

Gemara Zevachim 57a

גמרא זבחים דף נו.

Our Rabbis taught, How do we know that a [the sacrifice of the] firstborn may be eaten for two days and one night? Because it is said, “And the flesh of them [referring to the firstborn] shall be yours, as the wave-breast and as the right thigh;” (Numbers 18:18) Scripture learned an analogy from the wave-breast and the thigh of a peace-offering [since the breast and the thigh of a peace-offering belonged to the priest]: just as a peace-offering may be eaten for two days and one night, so too, the firstborn may be eaten for two days and one night. And this question was asked of the Sages in the vineyard of Yavneh: For how long may a firstborn be eaten? Then Rabbi Tarfon replied, For two days and one night. Now a

תנו רבנן מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד. שנאמר (במדבר יח) ובשרם יהיה לך פתוחה התנופה וכשוק הימין. הקישו הפתוח לזונה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד. וזו שאלה נשאלה לפני חכמים בכרם ביבנה בכור לכמה נאכל נענה רבי טרפון ואמר לשני ימים ולילה אחד. היה שם תלמיד אחד שבא לבית המדרש לפני חכמים תחלה ורבי יוסי הגלילי שמו אמר לו רבי מנין לך. אמר לו בני שלמים קדשים קלים ובכור קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד. אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד. אמר לו רבי בכור מתנה לכהן וחסאת ואשם מתנה לכהן מה חסאת ואשם ליום ולילה אף בכור ליום ולילה. אמר לו נדון דבר מ(תוף) דבר ונלמוד דבר מ(תוף) דבר מה שלמים אין באים על חסאת אף בכור אינו בא על חסאת מה שלמים נאכלים

certain disciple was present, who had come to the Bet ha-Midrash for the first time, by the name of Rabbi Yosi HaGalili. “Master,” he said to him, “from where do you know this?” “My son,” he replied, “a peace-offering is a sacrifice of lesser sanctity, and a firstborn is a sacrifice of lesser sanctity: just as a peace-offering is eaten for two days and one night, so too, a firstborn is eaten for two days and one night.” “Master,” he objected, “a firstborn is the priest's due, and a sin-offering and a guilt-offering are the priest's dues [while a peace-offering belongs to its owner]; [then let us argue,] just as a sin-offering and a guilt-offering [may be eaten only] for one day and one night, so too, a firstborn [may only be eaten] one day and one night?” He said to him, “Let us compare the two objects and then deduce one from the other [i.e., let us first see which one the firstborn resembles, and then learn the law from it]: just as a peace-offering does not come on account of sin, so too, a firstborn does not come on account of sin; [hence,] just as a peace-offering is eaten two days and one night, so too, a firstborn is

eaten two days and one night.” “Master,” he objected, “let us compare the two objects, and then deduce one from the other: a sin-offering and a guilt-offering are priestly dues, and a firstborn is a priestly due; just as a sin-offering and a guilt-offering cannot be brought as a vow or as a freewill-offering [these offerings may be brought only when a person is liable for them], so too, a firstborn cannot come as a vow or a freewill-offering; [hence] as a sin-offering and a guilt-offering are eaten one day and one night, so too, should a firstborn be eaten [only] one day and one night.” Rabbi Akiva then leaped [into the debate], and Rabbi Tarfon withdrew [was silent]. He [Rabbi Akiva] said to him, “Behold, it says, 'And the flesh of them shall be yours ...': Scripture learned an analogy about them from the breast and the thigh of a peace-offering [and no objection can be raised against a **היקש** — an explicit analogy and therefore,]: just as a peace-offering is eaten for two days and one night, so too, a firstborn is eaten for two days and one night.”

לשני ימים ולילה אחד. אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד. אמר לו רבי נדון דבר מדבר וילמד דבר מדבר. חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין באים בנדר ונדבה אף בכור אינו בא בנדר ונדבה. מה חטאת ואשם נאכלים ליום אחד אף בכור נאכל ליום אחד קפץ רבי עקיבא ונסתלק רבי טרפון אמר לו הרי הוא אומר ובשרם יהיה לך וגו' הקישן הכתוב לחזה ושוק של שלמים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד:

וזהר חיי שרה דף קל"ב ע"ה

פתח ואמר (תהלים ל"ט) שמעו תפלתי וי ושוועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש. מאי טעמא שמעו ולא שמעו. באתר חד כתיב שמע וי וחנני וגומר ובאתר אחרא שמעו. אלא בכל אתר לומנין שמע לדבורא ולומנין שמעו לנוקבא. שמעו כמה דאת אמר (שם י') שמעו וי צדק וגומר שמע כמה דאת אמר (שם ל') שמע וי וחנני שמע בני (דברים כ"ז) הסבת ושמעו. והכא שמעו תפלתי וי בגין דהאי (דאייהו) דרגא דמקבלא כל צלותין דעלמא. והא תנינן דעבדא מנייהו עטרא ושוי ליה ברישא דצדיק חי העולמים דכתיב (משלי י') ברכות לראש צדיק ועל דא שמעו תפלתי וי. שמעו תפלתי וי דא צלותא די בלחש. ושוועתי האזינה דא צלותא דארים בר נש קליה בעקתיה כמה דאת אמר (שמות ב) ותעל שועתם אל האלהים. מהו שועתם אלא דבצלותיה ארים קליה וזקיף עיניו לעילא כמה דאת אמר (ישעיה כב) ושוע אל הדר וצלותא דא מתבר תרעין ודפיק (ס"א ודחיק) לון לאעלא צלותיה. אל דמעתי אל תחרש דא אעיל קמי מלכא ולית תרעא דקאים קמיה ולעלם לא אהדרו דמעין בריקנייא. תו הא כתיב הכא תלת דרגין תפלה. שועה. דמעו. לקבל אליו תלת אחרנין. כי גר אנכי עמד לבתר תושב לבתר בכל אבותי עיקרא דעלמא. תא חזי צלותא דבר נש מעומד. בגין דתרי צלותי נינהו חד מיושב וחד מעומד ואינון חד. לקבל תרין דרגין תפלה של יד ותפלה של ראש לגבי יום ולילה וכלא חד. אוף הכא תפלה מיושב לגבי תפלה של יד לאתקון לה כמה (ר"א במאן דאתקין לכלה וקשיט לה לאעלאה לחופה הכי נמי מקשטין לה ברוא דרתיבאה ומשרייתא. יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים והיות הקדש וכו'. ועל דא צלותא מיושב. בין דעאלת לגביה מלכא עלאה ואיהו אתי לקבלה לה בדין אינון קיימין קמי מלכא עלאה דהא בדין (דרגא) דכורא אתחבר בנוקבא ובגין כד לא יפסיק בין גאולה לתפלה וגאולה (שמות ק"א) ותפלה תרין דרגין אינון רוא דצדיק וצדק יוסף

וְרַחֵם לְוַבְגִּין דְּבַר נֶשׁ קָאִים קָמֵי מְלָכָא עֲלָאָה נֶטְרָא אַרְבַּע אַמּוֹת לְעֻלּוֹתֶיהָ וְאוּקְמוּהָ דְּבִשְׂעוּרָא (ד"א בְּשִׂיעוּרָא) דְּסוּטְרָא דְיוֹצֵר כְּלָא. וְכָל מָה דְאִתֵּי בְּסוּטְרָא דְדְכוּרָא בְּעֵי לֵיהּ לְאִינִישׁ לְמִיקָם בְּקִיּוּמֵיהּ וְאוּדְקָף (ס"א וְזוּדְקָף) בְּגוּזָנָא דָא כִּד אִיהוּ כִרְע כִרְע בְּכִרּוּךְ וְכִד אִיהוּ זְקִיף זְקִיף בְּשֵׁם בְּגִין לְאִתְזָאָה שְׁבָהָא דְדְכוּרָא עַל נוֹקְבָא:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Ha-Rokeach, Page 2b

מספר הרוקח דף ב:

The root [and main principle] of humility is that one should distance oneself from honor, like Moshe our Teacher, peace be upon him, who said, "but what are we?" (Exodus 16:7,8) At the end of the chapter "The Covering of the Blood" [tractate Chullin, Ch. 6], it states, "Greater is that which is said about Moshe than that which is said about Avraham. About Avraham it says, 'I am but dust and ashes.' (Genesis 18:27) About Moshe it is written, 'but what are we?' [I.e., not even dust and ashes.] Therefore it says, 'And the man Moshe was very humble' ." (Numbers 12:1) At the end of the first chapter of tractate Avodah Zarah it says, "Rabbi Yehoshua ben Levi says, 'Humility is greatest of all, as is written, "The spirit of the Lord God is upon me, for the Lord has anointed me to bring tidings to the humble." (Isaiah 61:1) It says not "to bring tidings to the pious" but "to the humble." Thus you learn, that humility is the greatest of all.' " In the Pesiktah they said, "Just as wisdom made a crown for her head, humility made hems for her feet, as is written, 'The beginning of wisdom is the fear of the Lord' (Psalms 111:10) [Thus fear is before wisdom.] and 'The consequence of humility is the fear of the Lord' ." (Proverbs 22:4) [Thus humility is before fear.] ענוה — Humility means submission and lowliness, as it says, "Miriam and Aharon spoke against Moshe ... and the man Moshe was very humble ...." (Numbers 12:1,3) He was silent and submissive in his heart, similar to the phrase "לענת מפני" — to subjugate yourself before Me." (Exodus 10:3) Thus, submissiveness is humility, one who is lowly in his own eyes and modest, "the downtrodden and lowly of spirit," (Isaiah 57:15) "of a broken and downtrodden spirit," (Psalms 51:19) soft of heart and "stricken of spirit." (Isaiah 66:2) When people speak

שׁוֹרֵשׁ הָעֲנוּהָ מִרְחִיק מִן הַכְּבוֹד בְּמִשְׁה רַבִּינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם שְׂאֲמַר וְנַחֲנוּ מַה בְּשִׁלְהֵי פִרְק פְּסוּי הַדָּם. גְּדוּל מַה שְׂנֵאֲמַר בְּמִשְׁה מַמָּה שְׂנֵאֲמַר בְּאַבְרָהָם שְׂאֲמַר (בראשית יח) וְאֲנֹכִי עֶפְר וְאֶפֶר וּבְמִשְׁה בְּתִיב (שמוות טז) וְנַחֲנוּ מַה לְכַף נֵאֲמַר (במדבר יב) וְהָאִישׁ מִשְׁה עָנּוּ מְאֹד וּבְשִׁלְהֵי פִרְק קָמָא דְעֵבוּרָה זָרָה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי עֲנוּהָ גְדוּלָה מְכֻלָּם דְּכְתִיב (ישעיה סא) רוּחַ ה' אֱלֹהִים עָלַי יַעַן מִשְׁה ה' אוֹתִי לְבִשֵׁר עֲנוּיִם לְבִשֵׁר חֲסִידִים לֹא נֵאֲמַר אֵלָא עֲנוּיִם הָא לְמַדַּת שְׁעֵנוּהָ גְדוּלָה מְכֻלָּן. אָמְרוּ בְּפִסְקָתָא מַה שְׁעֵשְׂתָה חֲכָמָה עֵטְרָה לְרֵאשִׁיעֵשְׂתָּה עֲנוּתָא שׁוּלְמִי לְגַדְלֵדְכִתִּיבַתְהוּלִים קִיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יֵרָאת ה' (משלי כב) עֵקֶב עֲנוּהָ יֵרָאת ה' עֲנוּהָ לְשׁוֹן בְּנִיעָה וְשִׁפְלוּת שְׂנֵאֲמַר (במדבר יב) וְתַדְבֵּר מִרִים וְאִהְרִן בְּמִשְׁה וְהָאִישׁ מִשְׁה עָנּוּ מְאֹד וְשִׁתַּק וְהָיָה כְּנוּעַ בְּלִבּוֹ כְּמוֹ לְעֵנוּת מְפִנֵי הַכְּנָעָה הִיא הָעֲנוּהָ. נְבוּזָה בְּעֵינָיו וְצָנוּעַ וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְל רוּחַ וְרוּחַ נִשְׁבֵּר וְנִדְפָה וְרַף לֵב וְיִנְכָה רוּחַ בְּשִׁמְסִפְרִים בְּגִנוּתוֹ יוֹדָה לְבוּרָא עַל אֲשֵׁר

disparagingly about him, he thanks the Creator for the fact that a small part of his shame is made known to the world in order to afflict and rebuke him, so that he will repent. And if the Creator bestows good upon him, he will make himself lowly in his own eyes out of fear lest this be for revenge against him and for a stumbling block [i.e., that he is being rewarded in this world in order to be fully punished in the next]. If he is wealthy, he will pay his dues to the Creator [i.e., use his wealth for good], for he does not know when the wealth will cease, and he must not become proud [of his wealth].

נוֹדַע לְעוֹלָם מֵעַט מִחֶרְפָּתוֹ לְיִיסְרוֹ
וּלְהוֹכִיחוֹ בְּדֵי שִׁישׁוּב וְאִם מְטִיב לוֹ הַבּוֹרָא
יִשְׁפִּיל בְּעֵינָיו מִיִּרְאָתוֹ שְׁלֵא תַהֲיֶה לְנִקְמָה
מִמֶּנּוּ וּמִכְשׁוֹל וְאִם יִהְיֶה עֲשִׁיר יִשְׁלַם חוֹבֹת
הַבּוֹרָא מִמֶּנּוּ כִּי אֵינוֹ יוֹדַע מַתִּי יִכְלֶה
הַמָּמוֹן וְלֹא יִתְגַּאֲהַ:

Practical Law:

Rambam, Foundation Laws of the Torah 5

(1) If someone willfully violates, not under duress, any of the commandments stated in the Torah arrogantly, in order to provoke, this person desecrates God's name. Therefore, it is said concerning a false oath, "and you desecrate the name of your God; I am the Lord." (Leviticus 19:12) If he transgresses in the presence of ten Jews, this person has desecrated God's name publicly. Similarly, if someone refrains from sinning or performs a commandment, not because of anything in the world — not out of fear, nor in order to seek honor — but only because of the Creator, blessed is He, in the way that the righteous Yosef held himself back from his master's wife — this person sanctifies God's name. (2) There are other things that are included in the category of desecration of God's name, if they are done by a person who is great in Torah and well known for piety — things because of which people speak against him. Even though these things are not sins, this person has desecrated God's name. For example, if he buys but does not give the purchase money immediately, even though he has it, so that the sellers demand it and he asks credit of them. Or if he is excessive in laughter or in eating and drinking as the guest of unlearned people amongst them. Or if his speech with people is not gentle and he does not receive them cheerfully, but is quarrelsome and

הלכה

הרמב"ם הלכות יסודי התורה סימן ה

א כל העובר מדעתו בלא אוגס על אחת מכל
מצוות האמורות בתורה בשאט נפש להכעיס
הרי זה מחלל את השם ולפיכך נאמר
בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה'.
ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חלל את
השם ברבים. וכן כל הפורש מעבירה או עשה
מצוה לא מפני דבר בעולם לא פחד ולא ירא
ולא לבקש כבוד אלא מפני הבורא ברוך הוא
כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי זה
מקדש את השם: ב ויש דברים אחרים שהן
בכלל חלול השם והוא שיעשה אותם אדם
גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים
שהבריות מרננים אחריו בשבילם. ואף על פי
שאינן עבירות הרי זה חלל את השם. כגון
שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר והוא
שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן.
או שירבה בשחוק או באכילה ושתייה אצל
עמי הארץ ובניהן. או שדבורו עם הבריות
אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא
בעל קטטה וכעס וכיוצא בדברים האלו הכל

bad-tempered, and the like. According to the greatness of the scholar, so must he be meticulous with himself to go beyond the

לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין:

letter of the law.

CHAYEI SARAH FOR THURSDAY NIGHT

חיי שרה ליל ששי

צירוף יהוה

ז יי אלהא דשמייא די דברני מבית אבא ומארע ילדותי ודי מזלל לי ודי קיים לי למימר

ז ידוה ו אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר

(7) The Lord, God of heaven, Who took me from my father's house and from the land of my birthplace, and Who spoke concerning me, and Who swore to

RASHI

רש"י

(7) **The Lord, God of heaven, Who took me from my father's house** — Here, Avraham did not say, “[God of heaven and] God of earth,” while earlier (verse 3 above), he did say, “And I shall have you swear [by the Lord, God of heaven and God of earth].” [Why the discrepancy?] Avraham was [effectively] saying to his servant: “Now He is [recognized by the world as] God of heaven and God of earth, because I familiarized people to speak of Him [as the

(ז) ה' אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי. ולא אמר ואלהי הארץ ולמעלה הוא אומר ואשביעך וגו'. אמר לו עבשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ שהרגלתיו פני הבריות אבל בשלקחני מבית אבי היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא היה רגיל בארץ: מבית אבי. מחרן: ומארץ מולדתי. מאור בשדים: ואשר דבר לי. לצרכי כמו אשר דבר עלי. וכן כל לי ולו וקהם הסמוכים אצל דבור מפורשים בלשון על. ותרגום שלהם עלי עלוהי עליהון

Sole Creator of everything]. However, at the time that I was taken from my father's house, He was only [recognized as] God of heaven, but [they did] not [recognize Him as] God of earth, since the people in the world did not know Him [as the Omnipotent God of all], and His Name was not familiar on earth.” (Bereishit Rabbah 59:8; Sifrei Devarim 32:10) **From my father's house** — namely, from Charan (see Genesis 12:4); **And from the land of my birthplace** — namely, from Ur Kassdim (see Genesis 15:7). **לי ואשר דבר לי** — [This phrase could be erroneously translated as “and Who spoke to me.” This is incorrect, as that would be rendered as ואשר דבר אלי, since regarding the verb “to speak,” the pronoun form “to me” is אלי, while לי used in that context means] “for my needs,” similar to [the word עלי used in the same way, as in] the verse (I Kings 2:4), “which He spoke concerning me (עלי).” Likewise, whenever the words לי, לו, or להם are attached [as pronoun forms] to the verb דבור, they are to be explained to have the meaning על, “concerning,” and are thus respectively translated in Aramaic as עלי, עלוהי, and עליהון. [This is so,] since [the correct pronoun form] to be attached